

(The National Interest, 22. februar 2012)

Еврократски снови и планови су пропали. Европа никада неће бити уједињена.

Пре две године, Лисабонски уговор створио је јачу, моћнију Европску унију са председником и министром иностраних послова. Чинило се да је континент одговорио на подругљиво питање Хенрија Кисинџера: Који је број телефона за Европу? Али још увек није јасно ко подиже слушалицу.

Европа је најзначајнија привредна агрегација у свету. Континент је станиште неколико најважнијих светских демократија. Европске историјске и културне вредности премрежиле су свет.

Па ипак, ЕУ није успела да испуни узвишене амбиције еврократа, те пословне, политичке, бирократске и академске елите која доминира континенталном политиком и системским решењима. Европа је и даље географски конгломерат, а не политичка јединица.

Иако је заједничко економско тржиште огромно, привредна сарадња на континенту не функционише најбоље. Штавише, не постоји заједничка спољна политика, а камоли

јединствена војска. Већина европских политичара заговара даљу политичку консолидацију у Бриселу, али се не слаже у погледу конкретне форме. Европска јавност је све скептичнија према ономе шта је европски пројекат постао.

Евро на ивици

Непосредни изазов ЕУ је очување оно мало постигнутог јединства, на првом месту јединства еврозоне. Док се Грчка примицала другом пакету спасавања, Атину су захватили насилни протести против даљих владиних мера смањења јавне потрошње. Приватни повериоци се и даље противе проглашавању де факто банкрота Грчке, а званични повериоци и даље не желе да прихвате било какве губитке. Званичници Европске уније су почетком недеље, након примарног одбијања да се Грчкој одобри помоћ и захтева за већим буџетским резovima и политичким гаранцијама од Атине, ипак одобрили нови пакет помоћи у висини од 170 милијарди долара. Међутим, онда су преговарачи Европске уније ускратили финално одобрење помоћи Грчкој, тражећи веће буџетске резове и политичке гаранције од Атине. Многи европски аналитичари и политички лидери сматрају да је званични банкрот Грчке неизбежан. Једино питање је да ли би Атина потом задржала евро; суседе Грчке све мање занима одговор.

Што је још горе, досадашњи напори за сузбијање кризе су пропали. Агенција Мудис је недавно смањила рејтинг Португалије, која можда срља ка краху у грчком стилу. Агенција је такође смањила рејтинге Шпанији и Италији, те смањила изгледе Француској и Великој Британији. Рефинансирање постојећег дуга ће бити много теже с обзиром да се глобални инвеститори држе даље од европских обвезница, што доводи до "прилично страшне спирале", како је приметио Питер С. Фишер, менаџер инвестиционе компаније "Blackrock". А свако ново ЕУ спашавање представљаће додатно оптерећење за већ презадужене државе.

Мало је вероватно пак да ће помоћ стићи споља. Европљани се надају да ће њихов фонд за спасавање привући приватне инвеститоре и стране земље, укључујући и Кину, али након европских рђавих улагања нико не жели да баци здрав новац. Међународни монетарни фонд (ММФ) је одиграо мању улогу него што се очекивало, и Европљани ће платити већи део тог рачуна. Никакав новац неће доћи ни из Вашингтона, барем не директно; републиканци већ циљају неизбежни допринос Америке ММФ-у како се не би допустило да се исти употреби за спашавање расипних Европљана.

Ноћна мора еврократа

Неке еврократе се плаше утицаја кризе на ЕУ. Ако се еврозона смањи—или, још горе, уруши—проширење Уније и њених органа биће обустављено. Идеја о европској нацији-држави биће насукана, ако не и формално сахрањена.

Повезивање Немачке са њеним суседима бејаше велика нужда после Другог светског рата. Европска сарадња наставила се путем формирања заједничког тржишта, али је политичко уједињење каскало у даљини.

Зато су еврократе покренуле индиректни приступ. Архитекте Еврозоне препознали су изазов усвајања заједничке монетарне политике без заједничке буџетске политике, али су претпостављали да ће економска политика и политичке институције уследити временом. Тако је лансиран евро, а усвојиле су га седамнаест од укупно двадесет седам чланица ЕУ. Сада, објаснила је немачка канцеларка Ангела Меркел, Европа "мора да превазиђе архитектонске недостатке настале током формирања економске и монетарне уније".

Лисабонски уговор је почео као континентални устав са циљем да увећа ауторитет Брисела и умањи самосталност држава чланица. Али су холандски и француски гласачи 2005. године гласали против уговора. Еврократе су затим поново понудили устав у форми споразума, који би био одобрен у парламентима сваке земље чланице, сем Ирске чији устав налаже референдум. Ирци су гласали против и опет зауставили овај воз. Под притиском ЕУ, ирска влада одржала је још једно гласање и постигла жељени резултат.

Европско чиновништво прославило је нову ЕУ, али је изабрало два немаркантна и осредња политичара на нове позиције председника и министра иностраних послова. А након тога уследила је експлозија евро-зоне. Заједничка валута упрегнула је у исти ам релативно економичне северно-европске земље и урођено расипне медитеранске државе. Ове друге су покушале да изгубљену конкурентност надокнаде повећаним задуживањем. Рачун је напослетку доспео на наплату.

Грчка је била на челу кризне параде, а за њом Ирска и Португал. Али истинска катастрофа прети од далеко већих држава попут Шпаније и Италије—можда сувише

великих да би пропале, вероватно сувише великих да би се сачувале. Еврократски одговор је увек био исти: уколико се помоле нови проблеми, објаснио је председник Европског савета Херман ван Ромпуј, "ми ћемо учинити више."

"Учинити више" значи више се задужити. Организација "Отворена Европа" (Open Europe) са седиштем у Лондону назвала је ЕУ "де факто дужничком унијом". Међутим, растући дуг је искоришћен да се ЕУ претвори у де факто трансферну заједницу, такође. Данијел Ханан, британски члан Европског парламента, додаје: "[ЕУ лидерима] се не чини настраним то што дужничку кризу решавају увећањем дуга".

Берлин против Париза

Што је најважније, "учинити више" значило је да Немачка "учини више". Са највећом и најпродуктивнијом привредом на континенту, Берлин је морао да да највише. И очекивало се да то уради.

Канцеларка Меркел је подржала сваку нову траншу готовинске инфузије. Али наставила је да се одупире предлозима о издавању еврообвезница, чиме би се немачки финансијски рејтинг ставио у руке њихових најнеодговорнијих суседа. Она је такође одбацила предлоге за трансформацију Европске централне банке у државног зајмодавца у крајњој инстанци, чиме би био прекршен њен оснивачки статут зарад откупа било којих обвезница за које би се суседи Берлина одлучили.

Због овога је Берлин био оптужен за кратковиду шкртост. Критичари су напали немачку "нову себичност" и "губитак солидарности". Немачка "губи из вида европско опште добро", показује "уску и дефетистичку дефиницију националних интереса" и "зауставља све путеве ка решењу". Све зато што је Берлин одбио да преда Бриселу контролу над својим финансијама.

Немачка је и даље спремна да плати цену за очување еврозоне, али жели контролу над свим дотираним националним буџетима. Лисабонски уговор проширио је континенталну власт на уштрб националних суверенитета, омогућавајући Бриселу већу власт над финансијским одлукама чланица. Али ставке Лисабонског уговора не омогућавају контролу над буџетским одлукама земаља чланица.

Канцеларка Меркел и француски председник Никола Саркози залажу се за коренитије промене. "Имамо заједничку валуту", рекла је Меркелова, "али не и заједничку политичку и економску унију. И управо то морамо да променимо. То је шанса из ове кризе". Али се Меркелова и Саркози нису сложили о тачном институционалном правном леку. Она је фаворизовала најшири споразум на нивоу ЕУ; он да центар извршења буде у оквиру еврозоне.

Изгледа да је Ангела Меркел победила у дебати, иако се о тачним терминима још увек расправља. Међутим, Велика Британија и неке друге земље се можда неће придружити. А што год да се кува у Бриселу може бити прекасно да спасе Грчку. Банкрот је стварност, било званично признат или тактички замаскиран. Атина тек треба да примени обећања из прошлости; љутити бирачи у априлу ће изабрати нову владу која ће онда бити под притиском да поново преговара. Европски лидери траже гаранције које они не могу да спроведу.

Кад музика стане

Неке еврократе су спремне да ризикују евро зону. Бивши холандски Комесар Фритс Болкестеин тврди да је раздвајање "неизбежно", јер "смо изгледа изградили нешто што не функционише на дужи рок". Излазак из зоне евра омогућио би Грчкој да постане конкурентна кроз девалвацију—што би несумњиво било болно, али очито ништа горе од година штедње и стагнације ради отплате чак и умањеног дуга.

Грчкој би се у одласку могле придружити и друге посустале државе. Или би их Немачка, Француска и друге просперитетније земље могле изгурати напоље. Распад евро-зоне било које врсте биће хаотичан и болан. Али оно што највише плаши еврократе је колапс ЕУ. Европски пројекат се увек кретао напред и навише. Никада није узмицао. Сама Канцеларка Меркел је изјавила да "ако пропадне евро не пропада само валута већ и Европа и идеја европског уједињења."

Међутим, стари сан—неки би могли рећи фантазам— је умро. Преурањени улазак Бугарске и Румуније и потенцијално учлањење Турске смањили су ентузијазам за све већом ЕУ. Анкете показују да би већина гласача у половини чланица ЕУ одбацили Лисабонски уговор ако би се дозволило гласање.

Не само то, спасавање расипних земаља од стране оних штедљивих потпирило је евроскептицизам. Чарлс Капчан из Савета за иностране односе каже: "Уместо изобиља, ЕУ сада испоручује штедњу и патњу".

Еврократе су изградили континенталну владу, а не континенталну нацију-државу. Европа има главни град, председника и заставу, али нема грађане. Ниједан Европљанин не осећа оданост према Бриселу, Херману ван Ромпују или симболима ЕУ. Ниједан Европљанин не би умро за ЕУ, чак и ако би постојала 'европска' војска. Чешки председник Вацлав Клаус помињао је "демократски дефицит" у ЕУ. Спровођење Лисабонског уговора захтева да већина Европљана не може да гласа о предложеним мерама. Чак и номинално изабрано тело, Европски парламент, изабрано је у великој мери као реакција на унутрашњу политику, а не у вези са континенталним питањима.

Али уједињена Европа постаје све мање вероватна. Еврократе покушавају да искористе кризу евра за стварање нових европских институција, али као што тврди Марк Леонард из Европског савета за спољне односе, "то економски, културно и политички разједињује Европу". Европски народи не деле жељу европских лидера за европском солидарношћу.

Американци би требало да се присете сопственог терета дуга пре него што себи дозволе злурадост (*schadenfreude*) због недаћа ЕУ. И Сједињене Државе имају своје Грчку и Португал: то су Илиноис и Калифорнија. Предност САД је што су оне права нација-држава која се неће распасти због финансија. А ЕУ ће и даље бити крхка кобајаги нација-држава.

Европа ће опстати, без обзира на судбину еврозоне. Али, циљ Европе да напоредо са САД и Кином доминира светом је мртав. Европа ће упркос претензијама еврократске елите остати само скуп нормалних земаља.

Даг Бендоу је старији сарадник у институту Кејто (*Cato*). Бивши специјални асистент председника Роналда Регана, аутор је неколико књига, укључујући и *Foreign Follies: America's New Global Empire* (Xulon).

Европски кошмар се наставља

Пише: Даг Бендоу
субота, 25 фебруар 2012 11:47

(Превод: **НСПМ**)